

Utlåtande 2009:151 RVII (Dnr 326-708/2009)

Plan för utbyggnad av bostäder till personer med funktionsnedsättning

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande
Plan för utbyggnad av bostäder till personer med funktionsnedsättning
godkänns, *bilaga 2*, med hänvisning till vad som anförs i föredragande borgarrådets synpunkter.

Föredragande borgarrådet Ulf KristerSSon anför följande.

Ärendet

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har den 19 mars 2009 beslutat om en ny plan för perioden 2009-2014 för utbyggnad av bostäder till personer med funktionsnedsättning enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och socialtjänstlagen (SoL). Nämnden har samtidigt överlämnat planen till kommunstyrelsen för godkännande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholms Stadshus AB, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd och kommunstyrelsens handikappråd.

Stadsbyggnadskontoret har inkommit med ett kontorsutlåtande.

Stadsledningskontoret anser att det är positivt att satsa på mångfald och variation av utbudet av boendeformer för att det ska passa olika efterfrågan och

behov samt fördelar med att fler enskilda aktörer kan svara för utbyggnaden och att fler boendeenheter drivs i enskild regi.

Exploateringsnämnden anser att det är viktigt att ha en hög planeringsnivå beträffande särskilda boenden.

Stadsbyggnadskontoret anser att det är angeläget att stadsdelsförvaltningarna kommer in i projekten så tidigt som möjligt för att inte förlora tid och möjligheter.

Stockholms Stadshus AB anser att initiativet till samordning av behovet av specialbostäder för funktionshindrade är positivt.

Farsta stadsdelsnämnd anser att det är helt nödvändigt att det finns en helhetssyn vilket kräver en central samordning när det gäller behovsinventering, utbyggnadsplanering och bevakning av byggnader och processer.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd anser att det är positivt att behovet av gruppboendestäder kartläggs och att staden ska betraktas som en helhet vad gäller utbyggnaden av bostäder med särskilt stöd.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser att alla boenden ska ses som stadens samlade resurs men att stadsdelsnämnderna kan ha svårt att överblicka och bevaka behoven i staden som helhet. Även om planeringen sker centralt i staden måste den ske i samverkan med stadsdelsförvaltningarna.

Kommunstyrelsens handikappråd anser att eftersom flertalet stadsdelsförvaltningar inte bedriver en aktiv uppsökande verksamhet gör att man måste betrakta inventeringsresultaten som ganska osäkra. Det gäller främst behoven bland personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och personer med psykiska funktionsnedsättningar.

Mina synpunkter

Förslaget till utbyggnadsplan omfattar de bostäder till funktionshindrade som regleras i lagstiftning. Behovsinventeringen under 2008 visar på ett fortsatt omfattande utbyggnadsbehov för både servicebostäder och stödboenden, totalt 742 lägenheter varav 418 lägenheter för LSS personkrets och 324 för psykiskt funktionshindrade. En ytterligare utbyggnad är därför nödvändig. Dessutom finns behov för personer som har psykisk problematik och är aktuella inom enheten för hemlösa. Uppskattningsvis rör det sig om 34 personer, men fördjupade analyser krävs.

Under perioden 2009 – 2014 föreslås att omkring 740 nya lägenheter i särskilda boendeformer färdigställs. Det innebär cirka 85 nya gruppboendestäder och drygt 250 nya service- och stödlägenheter.

Det är respektive stadsdelsnämnd som är ansvarig för utbyggnaden av nya bostäder. Däremot kan de enskilda nämnderna ha svårt att överblicka stadens samlade behov, vilket bekräftas av remissvaren.

Det har tillsatts en samordningsgrupp för utbyggnad av särskilda boendeformer. Uppgiften är att bevaka att utbyggnad sker på ett kostnadseffektivt sätt och att lokala behov inte begränsar stadens samlade behov. Gruppen har nyligen, efter viss anpassning till stadens nuvarande organisation, återaktiverats under ledning av biträdande stadsdirektör. Därmed finns också ett forum för en stadscentral bedömning och prioritering av olika projekt vilket kommer att stärka stadens möjligheter att samordna arbetet. Genomförandegruppen har möjlighet att lyfta frågor till denna samordningsgrupp och bör i samråd med berörda nämnder skyndsamt fördjupa föreliggande plan med en genomförandeplan där konkreta projekt, antal lägenheter och en tidplan presenteras. Planen bör anmälas till kommunstyrelsen. Det är också angeläget att se över genomförandegruppen i syfte att i ökad omfattning stödja stadens planering och operativa beslut i frågor som berör utbyggnad av bostäder.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Plan för utbyggnad av bostäder för personer med funktionsnedsättning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Carin Jämtin* och *Roger Mogert* (båda s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. Plan för utbyggnad av bostäder till personer med funktionsnedsättning godkänns med hänsyn till nedan anförda.
2. Därutöver anføres följande.

Det är glädjande att staden äntligen får en ny plan för utbyggnad av bostäder till personer med funktionsnedsättningar, eftersom tidigare plan upphörde för snart tre år sedan. Tyvärr har vi förlorat viktiga år i arbetet med att bygga ikapp bristen på grupp-bostäder, som nu uppgår till minst ca 740 nya lägenheter för åren 2009 till 2012. I likhet med KHR (kommunstyrelsens handikappråd) befarar vi ett mörkertal för behovet bland personer med neuropsykiatriska respektive psykiska funktionsnedsättningar. Om en ny plan hade tagits fram snabbare av den moderatledda majoriteten hade det ökade behovet synliggjorts. I bästa fall hade kunskapen om det stora behovet kunnat bidra till att utbyggnaden prioriterats högre.

Det är viktigt med en nära samverkan mellan exploateringsnämnden och stadsdelsnämnderna för att åstadkomma en god planering för utbyggnad av bostäder för personer med funktionsnedsättning. Kunskapen om de lokala behoven finns i våra stadsdelsnämnder medan socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden ska ha ett övergripande ansvar för att stadens samlade behov tillgodoses. Det innebär att nämnder och förvaltningar måste komma in tidigt i planeringen och ha kunskap om exploateringsprojekten. Vi välkomnar att genomförandegruppen återkommer till kommunstyrelsen med en fördjupad tidsatt plan, framtagen i samverkan med handikapporganisationer och handikappråd.

Antalet särskilda boendeformer är ytterst blygsamma i de större bostadsområdena som planeras, vilket är helt oacceptabelt. Vi är mycket bekymrade över att utbyggnaden av bostadsrätter på hyresrätternas bekostnad har medfört minskade möjligheter att bygga gruppboendestäder. Vi delar socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens uppfattning att planerade bostäder för personer med funktionsnedsättningar bör inarbetas mer strukturerat i stadens bostadsplanering. Alla stora bostadsprojekt måste inrymma såväl många gruppboendestäder som service- och stödlägenheter.

Vi vill även lyfta fram KHR:s påpekande att en lägenhetsstorlek om sex lägenheter många gånger kan vara för stort för personer med utvecklingsstörning eller svagbegåvning eller för personer med autism. Dessutom instämmer vi i uppfattningen att de gemensamma utrymmena i gruppboendestaden är en resurs som hyresgästerna behöver på grund av sin funktionsnedsättning och därför ska vara avgiftsfri, i motsats till vad som gäller idag.

Vi delar också uppfattningen att behovet av bostäder och planeringen kontinuerligt måste stämmas av mot varandra, vilket kräver en ökad samordning eftersom stadsdelsnämnderna har svårt att bevaka behoven som helhet i staden. Den 1 september 2008 föreslog dåvarande socialtjänstnämnden en mer övergripande central samordning i staden för att bättre kunna se och verka för att gruppboenden ses som en gemensam resurs i staden. Troligen går det minst tre år av mandatperioden innan vi ser några skarpa åtgärder i frågan.

Vi hade önskat att kommunfullmäktige i beslutet hade lagt ut obligatoriska uppdrag för alla berörda nämnder och styrelser att ansvara för sin del av utbyggnaden, så att helheten innebär att det byggs de ca 740 lägenheter som behövs.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

Plan för utbyggnad av bostäder till personer med funktionsnedsättning godkänns, *bilaga 2*, med hänvisning till vad som anförs i föredragande borgarrådets synpunkter.

Stockholm den 7 oktober 2009

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ulf Kristersson

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Roger Mogert, Malte Sigemalm, Abdo Goriya* och *Kersti Py Börjeson* (alla s), *Emilia Hagberg* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har den 19 mars 2009 beslutat om en ny plan för perioden 2009-2014 för utbyggnad av bostäder till personer med funktionsnedsättning enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och socialtjänstlagen (SoL). Nämnden har samtidigt överlämnat planen till kommunstyrelsen för godkännande.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutade på sitt sammanträde den 19 mars 2009 följande

3. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden godkänner förslaget till utbyggnadsplan.
4. Planen överlämnas till kommunstyrelsen för godkännande.

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (v), Abdo Goriya m.fl. (s) och Stefan Nilsson (mp), *bilaga 1*.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 23 februari 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Utbyggnaden av särskilda boendeformer behöver ökas väsentligt. Trots en omfattande utbyggnad under perioden 2001-2008 finns fortfarande ett mycket stort behov av nya lägenheter. Behovet av särskilda boendeformer är nu enligt stadsdelsförvaltningarna totalt 742 ytterligare lägenheter varav 418 för LSS personkrets och 324 för psykiskt funktionshindrade. 33 bostäder i gruppbostad med otidsenlig standard behöver också ersättas.

Under planperioden 2009 – 2014 föreslås att totalt cirka 740 nya lägenheter i särskilda boendeformer färdigställs. Det innebär cirka 95 nya gruppbostäder och drygt 250 nya service- och stödlägenheter. Förvaltningen anser också att planerade bostäder för personer med funktionshinder bör inarbetas mer strukturerat i stadens bostadsplanering.

Det pågår ett omfattande bostadsbyggande i staden. Både mindre och mycket stora bostadsområden planeras. Människor förväntas flytta in till staden och befolkningen därmed öka. Det torde också medföra ett ökat behov av särskilda boenden. Dessa stora bostadsprojekt ger samtidigt möjlighet att inrymma många gruppbostäder och service- och stödlägenheter. Några av dem ligger emellertid flera år fram i tiden och har en lång utbyggnadstid. Det är därför högst angeläget att komma in i de projekt så tidigt som möjligt för att inte förlora tid och möjligheter. Projekten ska granskas och

lämpliga lägen och möjligheter. Projekten ska granskas och lämpliga lägen och möjligheter att inrymma gruppboendestäder ska bedömas. Många stadsdelsförvaltningar har begränsade möjligheter att bevaka nybyggnadsprojekten och har svårigheter att följa dem. Antalet särskilda boendeformer som planeras i de större bostadsområdena är ytterst blygsam.

Utbyggnaden av bostäder med särskild service är till största delen beroende av bostadsproduktionen i staden. Om byggplaner fördröjs eller tas bort förändras också utbyggnaden av särskilda boendeformer. Det är därför viktigt med en hög planeringsnivå.

Förvaltningen anser att det är viktigt att hålla ihop frågorna om hur behovet ser ut med planeringen för utbyggnad och att kontinuerligt göra avstämningar av behov mot utbyggnadsplaner.

I budget 2008 fick socialtjänstnämnden i uppdrag att se över formerna och arbetsformerna för Genomförandegruppen. Socialtjänstnämnden har för sin del i 2008-09-18 beslutat om en ny organisation för Genomförandegruppen "Förslag till organisation och arbetsformer för Genomförandegruppen". I ärendet föreslås en mer övergripande central samordning för att bättre kunna se och verka för att gruppboenden m m ses som en gemensam resurs för hela staden. Man skulle också få en långsiktig helhetssyn på boendepaceringen generellt och för speciella grupper. Med större möjligheter för Genomförandegruppen kan en mer samlad bevakning ske av stora bostadsprojekt, speciella behov av bostäder påskyndas, samarbete med olika byggherrar förbättras och tillskottet i staden av övriga aktörer bevakas.

I staden pågår arbete med att införa ett valfrihetssystem inom funktionshinderområdet. I detta är boendefrågorna centrala. Det innebär att i planeringen måste ytterligare aspekter vägas in när det gäller både bedömningar och bevakning av totala utbudet. Detta innebär att samordningen över staden blir än mer angeläget.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholms Stadshus AB, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd och kommunstyrelsens handikappråd.

Stadsbyggnadskontoret har inkommit med ett kontorsutlåtande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 juli 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har ingen egen uppfattning om vilket faktiskt behov som fö-

religger av nya bostäder för personer med funktionsnedsättning. Det står dock klart att behovet av utbyggnad är stort. Den del av planen som avser utbyggnad inom LSS motsvarar totalt 418 lägenheter till 2014. Kontoret konstaterar att denna nivå ligger i linje med kommunfullmäktiges årsmål om 100 nya lägenheter per år under 2009-2011. I stadens budget för 2009 slås även fast att utbyggnadstakten av bostäder för personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar behöver öka. Det är viktigt att den årliga uppföljningen av hur denna utbyggnad realiseras stärks.

Kontoret anser generellt att det är positivt att satsa på mångfald och variation av utbudet av boendeformer för att det ska passa olika efterfrågan och behov. Kontoret ser därtill fördelar om fler enskilda aktörer kan svara för utbyggnaden och att fler boendeheter drivs i enskild regi. Det är dock önskvärt att staden har rådighet över eventuella etableringar i enskild regi om detta kan innebära inflyttning från annan kommun. Kostnadsansvar för verksamheten, vuxna permanentboende, åvilar normalt den kommun (i Stockholm den stadsdelsnämnd) i vilken den aktuella bostaden är belägen.

En intressant iakttagelse som socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden lyfter fram är att boende i gruppboende har ökat berörda personers självständighet och att de i ökad omfattning är mer och mer i sina lägenheter. De boende vistas därmed mindre i de gemensamma utrymmena som finns för samvaro och aktivitet i gruppboendestäder. Detta är en viktig omständighet att ta hänsyn till då nya gruppboendestäder ska planeras. Vidare ställer det stora krav på biståndsbedömning så att den enskilde individen erbjuds en adekvat boendeform.

Staden har sedan 2000 vid ett par tillfällen avsatt medel i bokslut för att kunna stödja utbyggnaden av särskilda boenden inom prioriterade områden. Genom beslut har dessa medel destinerats för olika verksamhetsområden. Ingående balans 2009 för den del av den avsättning som avser utbyggnad av särskilda boenden för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning, inklusive hemlösa, var cirka 280 miljoner kronor. Av dessa medel avser cirka 80 miljoner kronor hemlösa. Medel fördelas normalt genom beslut i särskilt ärende i kommunstyrelsens ekonomiutskott och nämnderna begär därefter budgetjustering i samband med tertiärrapporter. Sådan budgetjustering kan aktualiseras flera år efter beslut i ekonomiutskottet på grund av utdragna plan- och byggprocesser. Det finns för närvarande beslut om medel, som ännu inte begärts budgetjusterade, om cirka 60 miljoner kronor. Disponibla medel, exklusive hemlösa, att söka för nya projekt uppgår således till cirka 140 miljoner kronor. Sannolikt är beloppet något högre om hänsyn tas till att vissa projekt, som beviljats medel, inte kommer att realiseras.

För en normal gruppboende om sex lägenheter kan enligt gällande anvisningar stimulansbidrag om totalt 2,9 miljoner beräknas. Utbyggnadsplanen omfattar cirka 85 nya gruppboendestäder. Med nuvarande regler för bidrag motsvarar det ett belopp om cirka 250 miljoner kronor. Den avsättning som finns för ändamålet är i dagsläget därmed otillräcklig i förhållande till planens ambitionsnivå. Kontoret bedömer att stimulansbidraget är en viktig komponent för att underlätta för nämnderna att tillskapa nya boenden och följer därför kontinuerligt utvecklingen och förhållandet mellan utbyggnadstakt och kvarvarande medel i avsättningen.

Det nya ersättningssystem inom socialpsykiatri som för närvarande remissbehandlas inom staden (dnr 325-623/2009) och som införs från och med 2010 kan påverka utformningen av stimulansbidragen. Det är väsentligt att de ekonomiska förutsättningarna blir lika oavsett om utbyggnaden av nya platser sker i kommunal eller enskild regi. Stadsledningskontoret kommer att se över om bidragets utformning behöver justeras med anledning det nya ersättningssystemet.

Respektive stadsdelsnämnd är ansvarig för utbyggnaden av nya bostäder. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden pekar på problemet att de enskilda nämnderna har svårt att överblicka stadens samlade behov och att den genomförandegrupp som nämnden leder har ett svagt mandat. Det är viktigt att genomförandegruppens arbete kan stärkas. Stadsledningskontoret konstaterar att staden har tillsatt en samordningsgrupp för utbyggnad av särskilda boendeformer. Uppgiften är att bevaka att utbyggnad sker på ett kostnadseffektivt sätt och att lokala behov inte begränsar stadens samlade behov. Gruppen har inte sammanträtt efter valet 2002. Stadsledningskontoret har nyligen, efter viss anpassning till stadens nuvarande organisation, aktiverat denna grupp som leds av biträdande stadsdirektör. Därmed finns ett forum för en stadscentral bedömning och prioritering av olika projekt vilket kommer att stärka stadens möjligheter att samordna arbetet. Genomförandegruppen har möjlighet att lyfta frågor till samordningsgruppen.

Ytterligare en aspekt i utbyggnadsarbetet är att genomförandegruppen normalt får ta ställning till och bedöma projekt genom initiativ från stadsdelsnämnderna. Gruppens möjlighet att vara drivande i utbyggnadsarbetet blir därmed begränsad. Som framgår ovan så finns det stadsdelsnämnder, som har behov av nya boenden, som inte fullt ut utnyttjar den utbyggnadspotential som faktiskt finns inom det egna stadsdelsnämndsområdet. Under 2008 var kommunfullmäktiges årsmål 200 nya lägenheter för personkrets LSS, dock tillkom endast cirka 50 nya lägenheter. Så passivt kan inte detta uppdrag hanteras. Kontoret föreslår därför att arbetsmarknads- och socialtjänstnämnden, via genomförandegruppen, får i uppdrag att i samråd med berörda nämnder skyndsamt fördjupa föreliggande plan för utbyggnad av bostäder med en *genomförandeplan*. Planen, som ska peka ut konkreta projekt, antal lägenheter och tidplan, ska anmälas till kommunstyrelsen.

Det är även angeläget att nämnden fortsätter att utveckla genomförandegruppens uppdrag, sammansättning och arbetsformer. Nämnden uppmanas att se över genomförandegruppen i syfte att i ökad omfattning stödja stadens planering och operativa beslut i frågor som berör utbyggnaden av bostäder. Ansvarsfördelningen mellan stadens nämnder ska dock inte förändras. Stadsledningskontoret anser i detta sammanhang att stadens bolag, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, som äger och förvaltar många bostäder för personer med funktionsnedsättning, ska involveras i genomförandegruppens arbete.

Den valfrihetsmodell som införs den 1 juli 2009 kommer att underlätta för personer med funktionsnedsättning att söka bostad oavsett var den är belägen eller vem som är utförare. Kontoret bedömer att detta kommer att förstärka förhållandet att dessa boenden är stadsgemensamma resurser. Kopplingen mellan det stadsdelsnämndsområde som den sökande bor i, och var i staden den enskilde får möjlighet att få bostad, blir inte lika

tydlig. Detta kommer även att ställa särskilda krav på staden för planering och inriktning på den fortsatta utbyggnaden. Även policy- och kvalitetsfrågor kan få ökad aktualitet i samband med att fler enskilda aktörer etablerar sig med nya boenden eller att verksamhets läggs ut på entreprenad. Med fördel kan genomförandegruppen samordna diskussioner med till exempel länsstyrelsen i dessa frågor.

Genom den stora satsningen på utbyggnad av reguljära bostäder i staden, 15 000 nya lägenheter under mandatperioden, borde förutsättningarna vara goda att hitta lämpliga projekt där det är möjligt att integrera bostäder för personer med funktionsnedsättning. Dessa möjligheter måste tas till vara i större utsträckning. En annan viktig potential för utbyggnad är att många äldreboenden i staden är föremål för omstrukturering och dessa kan i ökad omfattning användas flexibelt och prövas för bostäder för personer med funktionsnedsättning. En fördel i sammanhanget är att Micasa äger flertalet av dessa äldreboenden.

Med hänvisning vad som anförts ovan föreslår stadsledningskontoret att socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens förslag till plan för utbyggnad av bostäder till personer med funktionsnedsättning för perioden 2009-2014 godkänns.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 11 juni 2009 att exploateringskontorets tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (v), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Mirja Räihä Järvinen m.fl. (s) och Emilia Hagberg (mp), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Torkel Tigerschiöld (mp), *bilaga 1*.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 maj 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Stort utbyggnadsbehov

Den utbyggnadsplan förnya bostäder med särskild service för perioden 2009 -2014 som nu remitterats innehåller huvudsakligen en behovsinventering och förslag till en mot behoven svarande utbyggnad av gruppboendestäder och service- och stödlägenheter. Exploateringskontoret kan konstatera att det trots den stora utbyggnad av nya bostäder med särskild service som skett de senaste åren fortfarande finns stora otillfredsställda behov av sådana bostäder i staden.

Besvärlig planering av genomförandet

Beträffande genomförandet av utbyggnadsplanen kan exploateringskontoret ställa

sig bakom mycket av det som framhålls i planförslaget. Det pågår således ett omfattande bostadsbyggande i staden och både mindre och mycket stora bostadsområden planeras. Dessa stora bostadsprojekt ger möjlighet att inrymma många gruppboendestäder och service- och stödlägenheter.

Men bostadsbyggnadsprocessen tar lång tid. Kontoret instämmer i att det därför är mycket angeläget att stadsdelsförvaltningarna, som ansvarar för att de aktuella boendeformerna kommer till stånd, kommer in i projekten så tidigt som möjligt för att inte förlora tid och möjligheter. Projekten ska granskas och lämpliga lägen och möjligheter att inrymma gruppboendestäder ska bedömas.

Exploateringskontoret vill nämna att redan i slutet av exploateringsprocessens inledande idéfas får berörda stadsdelsförvaltningar och andra förvaltningar med lokalbehov såsom utbildningsförvaltningen och äldreomsorgen information om den beslutade markanvisningen och uppmanas att under den efterföljande planeringsfasen anmäla sina lokalönskemål. Under planeringsfasen ska alla relevanta aspekter som rör det tänkta projektet, bl.a. de kommunala lokalbehoven, bli identifierade och ordentligt utredda innan avtal träffas om exploatering. Men exploateringsprocessen leder inte alltid till att de ursprungliga projektidéerna kan förverkligas; det kan t.ex. inträffa att projektstorleken förändras i detaljplanssammanhanget. Det är inte heller ovanligt att projekt av en rad olika orsaker försenas. Det kan t.ex. handla om marknadssvängningar och överklagande planer.

Som socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden anger är det därför viktigt att ha en hög planeringsnivå beträffande särskilda boenden.

Förslag till förbättrade planerings- och beslutsrutiner

Som framgår av ärenden godkände dåvarande socialtjänstnämnden den 18 september 2008, efter budgetuppdrag, för sin del ett förslag till ny organisation och arbetsformer för genomförandegruppen för bostäder med särskild service för funktionshindrade. Genomförandegruppen tillsattes 2001 för att effektivisera utbyggnaden av särskilda boendeformer för fysiskt och psykiskt funktionshindrade. Gruppen leds av socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen och består i övrigt av representanter för stadsdelsförvaltningar, stadsledningskontoret, fastighetskontoret och stadsbyggnadskontoret.

I förslaget till ny organisation och arbetsformer anges en av erfarenheterna av genomförandegruppens arbete var att även om man i staden är överens om att alla boenden ska ses som stadens samlade resurs, kan stadsdelsförvaltningarna, som ansvarar för utbyggnaden, ha svårt att överblicka och bevaka behoven som helhet i staden. Deras uppdrag är att i första hand bevaka stadsdelens behov. Av naturliga skäl planerar de därför främst utifrån detta. Någon samordning över närliggande stadsdelsgränser sägs inte heller ha skett. Andra faktorer som ibland kan påverka stadsdelsförvaltningarnas intresse att bygga nya boenden anges vara oron för höga driftkostnader vilket gör att man blir tveksam att åta sig utbyggnader för hela stadens behov.

Organisationsförslaget syftar till att få till stånd en mer övergripande central samordning för att bättre kunna se och verka för att gruppboenden m.m. ses som en gemensam resurs för hela staden. Det anges att man då också skulle få en långsiktig

helhetssyn på boendeplaneringen generellt och för speciella grupper. Med större möjligheter för genomförandegruppen, både besluts-, organisations- och resursmässigt, sägs att en mer samlad bevakning kan ske av stora bostadsprojekt, speciella behov av bostäder påskyndas, samarbete med olika byggherrar förbättras m.m.

Vid behandling av ärendet hemställde socialtjänstnämnden att kommunstyrelsen godkänner förslaget till ny organisation och arbetsformer för genomförandegruppen.

Exploateringskontoret är medvetet om svårigheterna att i tidigt skede identifiera de kommunala lokalbehoven. Exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret har därför gemensamt med innerstadsstadsdelarna startat ett arbete som syftar till att tydliggöra hur förvaltningarna ska få ändamålsenliga rutiner där framförallt förskolan fångas in i både exploateringskontorets process och stadsbyggnadskontorets planprocess. Detta arbete har visat på flera svårigheter, men genom en kombination av kloka bestämmelser i detaljplan och avtal bör förutsättningarna för att långsiktigt säkra lokaler för förskolan kunna förbättras. Det kvarstår dock att klargöra hur stadens olika berörda organ sinsemellan och gentemot berörda byggherrar kan lämna besked så att de ekonomiska förutsättningarna blir tydliga för alla parter.

Kontoret instämmer i att det också är viktigt att hålla ihop frågorna om hur behovet av särskilda boendeformer ser ut med planeringen för utbyggnad och att kontinuerligt göra avstämningar av behov mot utbyggnadsplaner.

Enligt stadens budget svarar stadsledningskontoret för bl.a. övergripande strategiska mark-, exploaterings-, fastighets- och lokalfrågor samt bedömningar av förslag till större investeringar, inhyrningar och avvecklingar av lokaler. Vidare har kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden till uppgift att samverka i arbetet med att utveckla planeringen för stadens framtida bostadsförsörjning.

Exploateringskontoret utgår ifrån att stadens centrala organ vid beredningen av socialtjänstnämndens i september 2008 lämnade förslag till ny organisation och arbetsformer för genomförandegruppen kommer fram till lösningar som gör att de genomförandesvårigheter som konstaterades så långt möjligt elimineras.

Exploateringskontoret har för sin del ingen anledning att närmare bedöma hur ansvarsfördelningen avseende de nu aktuella boendeformerna bör vara mellan stadsdelsnämnderna och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden samt stadens centrala organ. Kontoret är emellertid berett att delta i eventuella diskussioner om hur planeringsrutiner m.m. bör läggas upp. I projektet där specialbostäder ska inrymmas har kontoret ofta en roll som avtalspartner. Med avtal säkras att den byggherre som har fått markanvisning arbetar vidare med specialboendet som en förutsättning. Kontoret vill om möjligt ha med specialboendet som en förutsättning redan i samband med markanvisningen för att få en tydlig dialog med byggherrar från start. Det är därför av betydelse att kontoret tidigt får kunskap hur behovet av specialbostäder fördelas i tid och rum i staden.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontorets kontorsyttrande daterat den 14 augusti 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Det pågår ett omfattande bostadsbyggande i staden och både mindre och mycket stora bostadsområden planeras. Dessa stora bostadsprojekt ger möjlighet att inrymma många gruppboendestäder och service- och stödlägenheter.

Men bostadsbyggnadsprocessen tar lång tid. Kontoret instämmer i att det därför är mycket angeläget att stadsdelsförvaltningarna, som ansvarar för att de aktuella boendeformerna kommer till stånd, kommer in i projekten så tidigt

som möjlig för att inte förlora tid och möjligheter. Projekten ska granskas och lämpliga lägen och möjligheter att inrymma gruppboendestäder ska bedömas.

Det är viktigt med en mer övergripande central samordning för att bättre kunna se och verka för att gruppboenden m.m. ses som en gemensam resurs för hela staden. Med större möjligheter för genomförandegruppen, både besluts-, organisations- och resursmässigt bör en mer samlad bevakning kunna ske av stora bostadsprojekt, speciella behov av bostäder påskyndas, samarbete med olika byggherrar förbättras m.m.

Kontoret deltar gärna i diskussionen om hur en samordning bör organiseras.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s tjänsteutlåtande daterat den 9 juni 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledning ser positivt på att denna övergripande behovsinventering har genomförts. Stadens bostadsbolag är representerade med fastigheter och planerade projekt i hela staden och kan genom en samordnad planering möta de inventerade behoven. Under den period som planen avser, d.v.s. 2009-2012, har bolagen fram till 2012 ca 6000 lägenheter i planerad nyproduktion. Skrivs nuvarande nyproduktionstakt fram till 2014, kan det omfatta ca 8 000-

10 000 lägenheter till 2014. Stadens bolag omfattar en stor volym nyproduktion, och stora delar av behovet torde kunna inrymmas i bostadsbolagens projekt framåt. Koncernledningen måste dock poängtera vikten av framförhållningen i denna planering. Processen från markanvisning till inflyttning tar ofta 4-10 år, och ju tidigare behoven av specialbostäder eller andra kommunala funktioner såsom förskolor, skolor och äldreboenden aviseras desto bättre. Vid tecknande av markanvisningsavtal med alla byggherrar, finns stora möjligheter att avtala om inrättande av dessa funktioner inom den planerade bebyggelsen. Ju längre plan- och byggprocessen fortskrider, desto svårare är det att hitta möjligheter att inom befintlig bebyggelse hitta lämpliga lägen och projekt att anpassa till exempelvis specialbostäder.

Koncernledningen ser därför att det skulle vara lämpligt att planen vid implementering, kunde förtydligas avseende *var*, i *vilka områden* i staden man bedömer efterfrågan på dessa boenden är störst samt *vem* som skall ansvara för samordning, planering och genomförande av utbyggnaden. Det vore även önskvärt om staden kunde ange en riktlinje om exempelvis en viss andel av bostäderna i stora nyproduktionsområden ska kunna användas för olika kategoriboenden, exempelvis 5% för äldre, 2% för funktionshindrade. En sådan indikation skulle förenkla för samtliga inblandade aktörer, genom att på ett tidigt stadium kunna ta hänsyn till behovet av kategoriboenden och planera in dem inom lämpliga kvarter i utvecklingsområdena.

Koncernledningen vill också lyfta fram vikten av att staden, som beställare av dessa funktioner, tar hänsyn till att hyresvärdarna måste möjliggöra flexibilitet vid byggandet av dessa bostäder. Vid vikande behov möjliggör det konvertering till andra boendeformer, vilket på lång sikt är lönsamt för staden. På kort sikt kan det dock medföra att exempelvis gruppboenden inte får den optimalt effektivaste ytan för en gruppboende, men att den kan omvandlas till vanliga bostäder om stadsdelens behov minskar och man väljer att avsluta förhyrningen.

Sammantaget har koncernledningen inga invändningar mot planen och ser positivt på initiativet till samordning av behovet av specialbostäder för funktionshindrade.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 11 juni 2009 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Gunnar Sandell m.fl. (s), Mats E P Lindqvist (mp) och Malin Larsson (v), *bilaga 1*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 maj 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Det är viktigt att staden arbetar aktivt med utbyggnaden av bostäder för personer med funktionsnedsättning. Bristen på bostäder är stor trots ett omfattande byggande under senare år. Personer med behov av olika former av stödboende minskar inte utan allt talar för att det ökar med inflyttningen av människor till staden. Förvaltningen vill understryka vikten i det som socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden skriver om att planerade bostäder för personer med funktionshinder bör inarbetas mer strukturerat i stadens bostadsplanering.

Utbyggnadsprocessen är komplicerad och svårstyrd. Det är helt nödvändigt att det finns en helhetssyn vilket kräver en central samordning när det gäller behovsinventering, utbyggnadsplanering och bevakning av byggplaner och processer. Genomförandegruppen har således en mycket viktig funktion för att de 740 lägenheterna ska byggas. Stadsdelsnämnderna kan omöjligen ha den överblick som krävs för att få till stånd den utbyggnad som är nödvändig och motsvarar stadens hela behov.

Härutöver anser förvaltningen att det är viktigt att det vid utbyggnaden av grupp-

bostäder, som normalt inrymmer 5-7 lägenheter, också tas hänsyn till att det finns grupper av personer med funktionsnedsättning som behöver bo i små gruppboendestäder med 2-3 lägenheter för att få sina behov tillgodosedda. Förvaltningen ser också ett behov av fler s.k. ytterlägenheter kopplade till gruppboendestäder samt bostäder för personer med neuropsykiska funktionsnedsättningar.

Vidare vill förvaltningen påtala problemet med att många lägenheter blir mycket dyra att förhyra. Många av de boende kommer att leva på marginalen med ett mycket begränsat ekonomiskt utrymme vilket motverkar integrationen och ett självständigt liv.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 11 juni 2009 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 maj 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen håller med om att det behövs en kraftig utbyggnad av gruppboendestäder både vad gäller antal och inriktning på olika grupper av brukare. Därför är det också bra med överblick över vilka behov som finns och att, så som föreslås, bostäder för personer med funktionsnedsättning ska inarbetas mer strukturerat i stadens bostadsplanering. Förvaltningen är därför i huvudsak positiv till den föreslagna utbyggnadsplanen och tror att den kan bidra till att staden på sikt ska kunna erbjuda bostäder åt alla människor oavsett form av funktionsnedsättning. På vissa punkter har förvaltningen dock frågor eller avvikande uppfattningar.

Centralisering av ansvaret

Förvaltningen är positiv till att behoven av gruppboendestäder kartläggs och till att staden ska betraktas som en helhet vad gäller utbyggnaden av bostäder med särskilt stöd. Det är också viktigt att det finns en instans som har kompetens och resurser att bevaka stadsplaneringen, driva på utvecklingen och att samarbeta med olika byggherrar.

Förvaltningen vill dock i sammanhanget erinra om vad stadsdelsnämnden anförde i sitt remissyttrande om genomförandegruppens fortsatta arbete. Nämnden uttalade då att gruppen ”inte bör kunna besluta om kostnader som för mycket lång tid kommer att belasta budgeten för stadsdelsnämnderna. Om förslaget genomförs och ansvaret för utbyggnaden av gruppboendestäder centraliseras måste stadsdelsförvaltningarna hållas ekonomiskt skadeslösa för de kostnader som kan tillkomma för driften av de nya gruppboendestäderna.”

Personkrets 3

Personer med stora och varaktiga fysiska och psykiska funktionshinder och ett omfattande behov av stöd och service har rätt till insatser enligt LSS, men omfattas inte av stadens pengsystem för LSS-insatser. Det innebär att stadsdelsnämnderna inte får någon kompensation för de höga extra kostnader som kan finnas för insatserna till dessa personer. Nämnderna har därför svårt att bygga ut boenden för personkretsen, särskilt för personer som kan behöva fristående bostäder på grund av att de själva är känsliga och att de kan upplevas som skrämmande av omgivningen. Bristen på lämpli-

ga bostäder för personkrets 3 gör att dessa brukarna för närvarande måste hänvisas till boenden på andra orter än Stockholm.

En annan konsekvens av bristen på bostäder för personkrets 3 är att staden missar ersättning från det statliga utjämnningssystemet. Ersättningen utgår endast för insatser enligt LSS, men beslut om LSS-insatser kan inte fattas när lämplig insats saknas. Den enskilde får istället insats enligt socialtjänstlagen, vilket inte ger rätt till den statliga ersättningen och medför att staden får stå för hela kostnaden för insatsen.

Förvaltningen anser att samma system för ersättningar ska finnas för personkrets 3 som för personkretsarna 1 och 2 så att stadsdelsförvaltningarna kan bygga ut sådana olika former av specialboenden som behövs, särskilt för personer med svår psykisk funktionsnedsättning.

Behov och planering i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde

I kön till LSS-bostad i stadsdelsområdet finns för närvarande (maj 2009) 39 personer och i hela sydväst (Hägersten-Liljeholmen, Skärholmen och Älvsjö) köar 104 personer. De flesta av dessa (60 personer) är personer med utvecklingsstörning, som önskar gruppboende eller serviceboende. Den näst största gruppen (22 personer) utgörs av personer med Aspergers syndrom som nästan uteslutande vill ha serviceboende. Fyra personer behöver gruppboende för personer med hjärnskada, övriga i kön har andra former av funktionsnedsättning.

I grupp- eller serviceboende enligt LSS finns för närvarande totalt 98 lägenheter i stadsdelsområdet. Under 2009 sker successiv inflyttning i en ny serviceboende med sju platser. Under 2010 beräknas sex platser tillkomma i en ny gruppboende. Fem av dessa platser kommer att tas i anspråk av personer som idag bor i icke fullvärdiga lägenheter, varför nettotillskottet under 2009-2010 blir åtta lägenheter.

Under 2010 skulle även en gruppboende med sex lägenheter ha byggts i Gyllene Ratten-området. Här finns dock en försening från byggherrens sida och inflyttning är nu preliminärt satt till 2011. I ett senare skede av utbyggnaden i området kan det bli möjligt att bygga ytterligare sex platser.

I remisshandlingen anges att det i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde finns 59 befintliga bostäder för personer med psykisk funktionsnedsättning. Detta är inte korrekt. Det som finns i själva stadsdelsområdet är 35 platser i stödboende, de övriga platserna är enstaka platser som förvaltningen upphandlat runt om i landet.

Enligt den senaste behovsinventeringen behövs ett tillskott med 10 platser i gruppboende och 11 platser i stödboende för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Ingen utbyggnad finns f.n. beslutad vad gäller bostäder för personer med psykisk funktionsnedsättning, men förvaltningen har förhoppningar om att få tillgång till ytterligare ett våningsplan på Fruängens kyrkogata. För närvarande finns en annan hyresgäst där, men fastighetsägaren är positiv till att låta stadsdelsförvaltningen hyra våningsplanet framöver. Om det blir aktuellt med förhyrning av dessa lägenheter kommer de i första hand att disponeras till unga personer med stora problem.

Förvaltningen utreder också om den icke-fullvärdiga gruppboenden Ekan, som de nuvarande hyresgästerna ska flytta ut ifrån, kan användas till boende för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 16 juni 2009 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Catarina Agrell m.fl. (s), Reijo Kittilä (v) och Ingegerd Akselsson Le Douaron (mp), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 maj 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Svårigheter i planeringsprocessen

Enligt planeringslistan, som bifogats remissen, finns det för perioden 2009-2014 redovisat en planerad utbyggnad av 0 lägenheter i gruppboende och 17 lägenheter i serviceboende för LSS personkrets inom Kungsholmens stadsdelsnämnd. Detta är enligt förvaltningen inte korrekt. Det ska vara 6 lägenheter i gruppboende och 11 serviceboende. Samtliga lägenheter finns i nyproduktion i Västra Kungsholmen. Förvaltningen kan konstatera att det är fler än Kungsholmens redovisade behov. Vad gäller psykiskt funktionshindrade råder det motsatta förhållandet. Kungsholmens redovisade behov överstiger det planerade antalet lägenheter.

Förvaltningen har även tidigare framfört behovet av en samordning över staden. Förvaltningens uppfattning är att alla boenden ska ses som stadens samlade resurs men att stadsdelsnämnderna kan ha svårt att överblicka och bevaka behoven i staden som helhet. Bättre överblick och samordning är nödvändig och förutsättningen är att man regelbundet inventerar vilka behov som finns. Förvaltningen vill i detta sammanhang betona vikten av att även om planeringen sker centralt i staden måste den ske i samverkan med stadsdelsförvaltningarna.

Då planering och byggnation är en långdragen process är det särskilt viktigt att följa antalet barn och ungdomar som växer upp för att tillgodose deras framtida behov.

Det är inte enkelt att planera för gruppboenden. Ett teoretiskt behov sammanfaller inte alltid med den faktiska situationen.

Personer som exempelvis har vistats under lång tid vid ett HVB-hem (hem för vård eller boende) utanför Stockholm har svårt att tänka sig att flytta "hem" till ett annat boende, även om det vore önskvärt sett ur stadsdelsförvaltningens perspektiv.

En annan viktig grupp vars behov måste tillgodoses är personer som pga sin funktionsnedsättning har ett för omgivningen störande beteende och där det kan vara nödvändigt att hitta lösningar i fristående hus. Personer med utvecklingsstörning och eller psykisk funktionsnedsättning och omfattande, komplexa omvårdnadsbehov som är i behov av gruppboende upplevs ofta som störande. Det är därför inte alltid möjligt att

placera dessa personer i ett flerbostadshus. Detta gör att det i praktiken blir personer med lättare funktionsnedsättning som kan vara aktuella.

En annan aspekt är svårigheten att matcha rätt person till en ledig plats i ett gruppboende. Det gäller både personer enligt LSS personkrets och personer med psykisk funktionsnedsättning. Vid gruppboendet på Fleminggatan fanns en plats ledig i närmare ett år på grund av denna svårighet.

Brukarnas önskemål och planeringsprocessen

I remissen har, enligt socialtjänstförvaltningen, den stora utbyggnad som skett under planperioden 2001-2008 gett erfarenheten att gruppboende är en mycket bra boendeform. De boende är stolta över sina lägenheter, självständigheten ökar och de vill mer och mer vistas i sina egna lägenheter. Socialtjänstförvaltningen skriver vidare att planerade bostäder för personer med funktionsnedsättning bör inarbetas mer strukturerat i stadens bostadsplanering.

Förvaltningen instämmer i detta men vill dessutom betona vikten av att genomförandegruppen måste ha en vision om framtidens boende. Hänsyn måste tas till förändring i önskemål hos de enskilda individerna. Många vill inte bo i gruppboende utan i egen lägenhet "insprängd" bland andra lägenheter i ett bostadshus. Genomförandegruppen måste ha kunskap om vad dagens och morgondagens brukare efterfrågar och med utgångspunkt i inventeringarna ligga steget före. Det måste finnas en mångfald av alternativa boendeformer, t ex servicebostäder som ligger i nära anslutning till personal eller längre ifrån. Det bör finnas lägenheter med olika grad av självständighet och det bör finnas möjlighet att göra "boendekarriär" trots ett handikapp. Med boendekarriär menas här möjligheten att flytta från ett boende med stort stöd till ett mera självständigt boende.

För vissa personer är en vanlig lägenhet ett fungerande alternativ. Många av de personer med funktionshinder som biståndshandläggarna möter idag efterfrågar en vanlig lägenhet och skulle kunna bo i en sådan lägenhet med boendestöd. Förvaltningen anser därför att staden måste etablera ett samarbete med Bostad Stockholm för att få tillgång till lägenheter via dem. Tidigare fanns en överenskommelse med dåvarande bostadsförmedlingen där biståndshandläggarna kunde rekvirera lägenheter och förvaltningen har goda erfarenheter av detta samarbete.

Planering

Det pågår ett omfattande bostadsbyggande i staden. Några projekt ligger långt fram i tiden. Det är angeläget att komma in i dessa projekt så tidigt som möjligt och socialtjänstförvaltningen betonar i sin remiss att det är viktigt med en god framförhållning i planeringen. Socialtjänstförvaltningen anser vidare att det är viktigt att hålla ihop frågorna om hur behovet ser ut med planeringen för utbyggnad och att kontinuerligt göra avstämningar av behov mot utbyggnadsplaner.

I budget för 2008 fick socialtjänstnämnden i uppdrag att se över formerna och arbetsformerna för genomförandegruppen. I detta ärende föreslogs en mer övergripande central samordning för hela staden med en långsiktig helhetssyn på boendeplaneringen generellt och för speciella grupper.

Förvaltningen framför återigen de synpunkter vi lämnade i samband med remissen

om genomförandegruppens organisation och arbetsformer;

”Nuvarande genomförandegrupp föreslås bli en beslutsgrupp. Gruppens uppgift blir enligt förslaget att:

- Inhämta kunskap om och ta ställning till behov och planerade utbyggnader.
- Göra kvalitetsbedömningar.
- Fatta beslut i ärenden som ska underställas kommunstyrelsens ekonomiutskott.
- Behandla frågor som är av principiell och policyskapande karaktär.

Inriktnings- och genomförandeärenden föreslås även fortsättningsvis skrivas av stadsdelsförvaltningen och underställas stadsdelsnämnden för beslut. Genomförandegruppens yttrande ska inhämtas före nämndbehandling. I förslaget framgår att berörda stadsdelsnämnder kan ges tillfälle att presentera sina ärenden för genomförandegruppen.

Förvaltningen ställer sig frågande till denna konstruktion. Det bör förtydligas hur Genomförandegruppens beslutsmandat ska se ut. Ingen förändring av reglementet föreslås.

De projekt som stadsdelsnämnderna framför allt har svårt att fatta beslut om eller där man avslår är sådana projekt som antingen är dyra pga höga byggkostnader eller har höga driftskostnader och där de boende kommer från andra stadsdelar än den egna. Höga produktionskostnader påverkar även hyresnivån för den enskilde. Förvaltningens uppfattning är att frågan bör utredas vidare och en möjlig lösning kan vara att ge ekonomiska incitament för stadsdelsnämnderna att driva de mest kostnadskrävande boendena.”

Inte minst behöver ekonomiska konsekvenser belysas inför planeringen av byggande av gruppboendestäder. Ur stadsdelsförvaltningens perspektiv behöver avvägning göras om det går att driva ett gruppboende med motsvarande den ersättning som kommer att ges i samband med valfrihetsreformen. Ur den enskildes perspektiv är det givetvis av betydelse hur dyrt boendet blir i nyproduktion, vilket sannolikt kommer att påverka efterfrågan.

Det är viktigt att bevaka och utvärdera vilka effekter och konsekvenser valfrihetsreformen kommer att få även vad gäller flyttströmmar och önskemål hos enskilda brukare.

Den inventering av behovet av gruppboendestäder som har gjorts är korrekt får man utgå ifrån. Däremot är det inte säkert att den faktiska efterfrågan kommer att bli densamma, utifrån ovanstående resonemang. Det är därför angeläget att följa upp utvecklingen utifrån de gruppboendestäder som redan nu är planerade. En övergripande central samordning i staden är att föredra, men det får inte betyda att stadsdelsförvaltningarna förlorar i inflytande och insyn i frågan.

Kommunstyrelsens handikappråd

Kommunstyrelsens handikappråds yttrande daterat den 8 juni 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Bostadsbehovets omfattning

En behovsinventering har genomförts år 2008 och avser perioden 2009-2012. Planen omfattar däremot en femårsperiod, åren 2009-2014, men behovet är det som inventeringen har visat trots de två tillkommande åren.

Det förhållandet att flertalet stadsdelsförvaltningen inte bedriver en aktiv uppsökande verksamhet gör att man måste betrakta inventeringsresultaten som ganska osäkra. Det gäller främst behoven bland personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och personer med psykiska funktionsnedsättningar.

Vi måste därför framhålla att det sammanlagda behovet med stor sannolikhet är större än det som inventeringen har visat. Det är alltså en omfattande uppgift som staden står inför och som kräver en effektiv organisation om den ska kunna lösas. Allt tal om valfrihet är en chimär så länge den nuvarande bostadsbristen består.

Alternativa boendeformer

Alltjämt är det gruppboendestaden som är den dominerande boendeformen i planeringen. Även om också vi anser att det är många inom målgruppen som under de närmaste åren är i behov av och söker den boendeformen anser vi ändå att staden måste ägna betydligt mer uppmärksamhet åt alternativen. Flertalet personer med neuropsykiatriska och psykiska funktionsnedsättningar och också åtskilliga bland dem som har en lindrig begåvningsnedsättning önskar i första hand att bo i egna lägenheter och få det stöd där som de behöver.

Gruppboendestädernas utformning

Av behovsberäkningarna att döma räknar man med att åtskilliga gruppboendestäder ska kunna bestå av sex lägenheter. För personer med utvecklingsstörning eller svagbegåvning och personer med autism måste det antalet vara ett undantag och då kunna särskilt motiveras. Kostnadsskäl kan inte under några omständigheter godtas. Enligt socialstyrelsens riktlinjer måste det gå att garantera att man verkligen kan ge hyresgästerna goda omsorger, om det höga antalet ska kunna accepteras. Vi anser att antalet i de allra flesta fall inte får överstiga fem. Det bör också understrykas att utvecklingen går mot att det blir de allra svårast funktionsnedsatta och därför mest omvårdnadskrävande och sköra som kommer att välja boendeformen gruppboendestad. Också det talar för att antalet personer i gruppen måste vara litet.

Vi måste också på förekommen anledning erinra om att till gruppboendestäderna ska knytas gemensamma utrymmen som är tillgängliga för hyresgästerna dygnet runt och stora nog att rymma alla som ingår i gruppen.

Vi erinrar också om vår bestämda uppfattning, stödd av förarbetena till Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, och den nyligen avslutade LSS-utredningen, att de gemensamma utrymmena är en resurs som hyresgästerna behöver på grund av sin funktionsnedsättning och som därför ska vara avgiftsfri. Vi vänder oss bestämt mot fullmäktiges beslut att avgiftsbelägga dessa utrymmen. Beslutet har inneburit stora hyreshöjningar för dem som bor i gruppboendestäder. Några märkbara besparingar för staden torde inte de ökade hyresintäkterna ge eftersom de ökar kraven på

kommunalt bostadsbidrag och ekonomiskt bistånd och också det administrativa arbetet.

Genomförandet

Den frågan behandlas inte alls i det remitterade ärendet. Vi vill ändå beröra den eftersom den enligt vår bestämda uppfattning är helt avgörande för om man ska lyckas få till stånd det antal bostäder som behövs. Processen för planering och utbyggnad av bostäder till personer med funktionsnedsättning i sin nuvarande form har visat sig ineffektiv. HSO Stockholms stad har påpekat det för ett par år sedan i en rapport som lämnades till socialborgarrådet m.fl. Socialtjänstförvaltningen har i sitt tjänsteutlåtande med dnr 119-0144/2008 föreslagit en effektivisering av planerings- och investeringsprocessen. Socialtjänstnämnden har godkänt förslaget.

Ansvar för investeringar i bostäder för personer med funktionsnedsättning måste läggas centralt, förslagsvis under socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen och dess genomförandegrupp. Motståndet från stadsdelsförvaltningarnas sida mot en sådan ordning tycks till stor del botten i en rädsla att inte få täckning för sina kostnader. Ett sådant argument får givetvis inte accepteras.

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (v), Abdo Goriya m.fl. (s) och Stefan Nilsson (mp) enligt följande

1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutar delvis enligt förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Det är glädjande att staden äntligen får en ny plan för utbyggnad av bostäder till personer med funktionsnedsättningar, eftersom tidigare plan upphörde att gälla för över två år sedan. Tyvärr har vi förlorat två viktiga år i arbetet med att bygga ikapp bristen på gruppboendestäder, som nu uppgår till ca 740 nya lägenheter för åren 2009 till 2012. Om en ny plan hade tagits fram snabbare av den moderatledda majoriteten hade det ökade behovet synliggjorts. I bästa fall hade kunskapen om det stora behovet kunnat bidra till att utbyggnaden prioriterats högre.

Antalet särskilda boendeformer är ytterst blygsamma i de större bostadsområdena som planeras, vilket är helt oacceptabelt. Vi är mycket bekymrade över att utbyggnaden av bostadsrätter på hyresrätternas bekostnad har medfört minskade möjligheter att bygga gruppboendestäder. Vi delar förvaltningens uppfattning att planerade bostäder för personer med funktionsnedsättningar bör inarbetas mer strukturerat i stadens bostadsplanering. Alla stora bostadsprojekt måste inrymma såväl många gruppboendestäder som service- och stödlägenheter.

Vi delar också förvaltningens uppfattning att behovet av bostäder och planeringen kontinuerligt måste stämmas av mot varandra, vilket kräver en ökad samordning eftersom stadsdelsnämnderna har svårt att bevaka behoven som helhet i staden. 1 september 2008 föreslog socialtjänstnämnden en mer övergripande central samordning i staden för att bättre kunna se och verka för att gruppboenden ses som en gemensam resurs i staden. Troligen går det minst tre år av mandatperioden innan vi ser några skarpa åtgärder i frågan.

Sist men inte minst anser vi att det är självklart att den nya planen för utbyggnad av bostäder för personer med funktionsnedsättningar ska antas av kommunfullmäktige precis som den tidigare planen som antogs 2001. Vi utgår också från att kommunfullmäktige i beslutet lägger ut obligatoriska uppdrag för alla berörda nämnder och styrelser att ansvara för sin del av utbyggnaden, så att helheten innebär att det byggs de ca 740 lägenheter som behövs.

Exploateringsnämnden

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (v) enligt följande

1. Exploateringsnämnden besvarar delvis kommunstyrelsens remiss av förslaget till plan för utbyggnad av bostäder till personer med funktionsnedsättning med exploateringskontorets tjänsteutlåtande
2. Därutöver vill vi framföra följande:

Det är glädjande att staden äntligen får en ny plan för utbyggnad av bostäder till personer med funktionsnedsättningar, eftersom tidigare plan upphörde att gälla för över två år sedan. Tyvärr har vi förlorat två viktiga år i arbetet med att bygga ikapp bristen på gruppbofasta, som nu uppgår till ca 740 nya lägenheter för åren 2009 till 2012. Om en ny plan hade tagits fram snabbare av den moderatledda majoriteten, hade det ökade behovet synliggjorts. I bästa fall hade kunskapen om det stora behovet kunnat bidra till att utbyggnaden prioriterats högre.

Antalet särskilda boendeformer är ytterst blygsamma i de större bostadsområdena som planeras, vilket är helt oacceptabelt. Vi är mycket bekymrade över att utbyggnaden av bostadsrätter på hyresrätternas bekostnad har medfört minskade möjligheter att bygga gruppbofasta. Vi delar förvaltningens uppfattning att planerade bostäder för personer med funktionsnedsättningar bör inarbetas mer strukturerat i stadens bostadsplanering. Alla stora bostadsprojekt måste inrymma såväl många gruppbofasta som service- och stödlägenheter.

Vi delar också förvaltningens uppfattning att behovet av bostäder och planeringen kontinuerligt måste stämmas av mot varandra, vilket kräver en ökad samordning eftersom stadsdelsnämnderna har svårt att bevaka behovet som helhet i staden. I september 2008 föreslog socialtjänstnämnden en mer övergripande central samordning i staden. Troligen går det minst tre år av mandatperioden innan vi ser några skarpa åtgärder i frågan.

Sist men inte minst anser vi att det är självklart att den nya planen för utbyggnad av bostäder för personer med funktionsnedsättning ska antas av kommunfullmäktige, precis som den tidigare planen som antogs 2001. Vi utgår också från att kommunfullmäktige i beslutet lägger ut obligatoriska uppdrag för alla berörda nämnder och styrelser att ansvara för sin del av utbyggnaden, så att helheten innebär att det byggs cirka 740 lägenheter som behövs.

Särskilt uttalande gjordes av Mirja Räihä Järvinen m.fl. (s) och Emilia Hagberg (mp) enligt följande

Det är viktigt att exploateringskontoret arbetar tillsammans med de berörda nämnderna, i det här fallet med stadsdelsnämnderna, för att åstadkomma en planering för utbyggnad av bostäder för personer med funktionsnedsättning. Kunskapen om behoven

finns i våra stadsdelsnämnder. Då innebär det att nämnder och förvaltningar kommer tidigt i planeringen och har kunskap om exploateringsprojekten.

Ersättaryttrande gjordes av Torkel Tigerschiöld (mp) som instämmer i särskilt uttalande från (s) och (mp).

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Gunnar Sandell m.fl. (s), Mats E P Lindqvist (mp) och Malin Larsson (v) enligt följande

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande samt framför därutöver följande.

Nämnden anser att det är mycket angeläget att bidra i planeringen och verkställandet av de behov av service som invånarna har, inte minst vid exploateringar. Det gäller bl a förskolor, skolor, särskilda boenden, vägar.

Stadsdelsnämnderna ska ha en sådan överblick att de aktivt kan medverka till att lösa dessa frågor. Det kräver analys och framförhållning. Lösningarna måste inarbetas i t ex bostadsplanerna i ett så tidigt skede som möjligt.

Att, som den moderatledda majoriteten, bygga fler bostadsrätter än hyresrätter samt att omvandla allmännyttans lägenheter till bostadsrätter försvårar lösningar som bidrar till att ge alla invånare bästa möjliga boende och livskvalitet

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Catarina Agrell m.fl. (s), Reijo Kittilä (v) och Ingegerd Akselsson Le Douaron (mp) enligt följande

Det är glädjande att staden äntligen får en ny plan för utbyggnad av bostäder till personer med funktionsnedsättning, eftersom tidigare plan upphörde att gälla för över två år sedan. Bristen på gruppboendestäder, som nu uppgår till ca 740 lägenheter över hela staden för de närmaste åren måste snarast åtgärdas. Antalet särskilda boendeformer är ytterst blygsam i de större bostadsområdena som planeras, vilket är helt oacceptabelt.

Behovet av denna typ av bostäder och planeringen måste kontinuerligt stämmas av mot varandra, vilket kräver en ökad samordning eftersom stadsdelsnämnderna har svårt att bevaka det sammantagna behovet för hela staden. Det är angeläget att varje stadsdelsnämnd tar sin del av ansvaret för att motsvara behovet av bostäder för personer med funktionsnedsättning.

Då krävs bra metoder för samverkan mellan nämnderna vilket vi förordar framför centralstyrning.

Ett återkommande och växande problem för staden och stadsdelsnämndernas möjligheter till god planering, framförhållning och styrning av verksamheterna är konsekvenserna av utarmningen av hyresrätter i innerstaden och i attraktiva lägen utanför tullarna.

Den på grumliga ideologiska skäl ohejdade utförsäljningen av allmännyttiga hyresrätter har med svåra och långsiktiga konsekvenser kraftigt bidragit till att Stockholm idag är en hårt segregerad stad.